

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Η ζωή του δόρδου Μπάιρον

Ο Τζορτζ Γκόρντον Μπάιρον, 6ος βαρόνος Μπάιρον, ήταν ένας από τους σπουδαιότερους ποιητές της Αγγλίας, μια από τις σημαντικότερες μορφές του ρομαντισμού¹ και ο πιο ένθερμος κι ένδοξος φιλέλληνας την εποχή της Ελληνικής Επανάστασης. Γεννήθηκε στην Αγγλία στις 22 Ιανουαρίου 1788 και ήταν γιος του πλοιάρχου του αγγλικού βασιλικού ναυτικού Τζον Μπάιρον, που καταγόταν από αριστοκρατική οικογένεια με πατέρα ναύαρχο, και της δεύτερης συζύγου του, Κάθριν, το γένος Γκόρντον, οικογένειας ευγενών από τη Σκωτία με ρίζες στον βασιλιά Εδουάρδο Γ'. Οι γονείς του είχαν χωρίσει πριν εκείνος γεννηθεί.

Ήταν εκ γενετής ελαφρώς χωλός² στο δεξί του πόδι, και σ' αυτό πολλοί βιογράφοι του του αποδίδουν συμπλέγματα που τον έκαναν ατίθασο και αυθάδη. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο Άμπερντιν, όπου έζησε τα παιδικά του χρόνια φτωχικά λόγω του χωρισμού των γονιών του και της ανέχειας στην οποία είχαν περιπέσει. Τον Μάιο του 1798 πέθανε ο αδερφός του παππού του, λόρδος Ουίλλιαμ Μπάιρον (5ος βαρόνος του Μπάιρον), και του κληροδότησε τον τίτλο του και μια σεβαστή περιουσία. Ήταν τότε δέκα ετών. Μαζί με όλα όσα κληρονόμησε ήταν και το περίφημο αβαείο του Νιούστεντ, στο Νοτιγχαμσάιρ, που ο νεαρός λόρδος αγαπούσε πολύ και έμενε όσο του επέτρεπαν οι σπουδές του και κατόπιν οι ενασχολήσεις του στο Λονδίνο.

Τα πρώτα του ποιήματα, σε ηλικία δεκαεφτά ετών, δεν είχαν επιτυχία. Η πρώτη ποιητική συλλογή του *Ωρες τεμπελιάς* δέχτηκε έντονη κριτική από ένα σκοτσέζικο λογοτεχνικό περιοδικό της εποχής. Στην κριτική αυτή ο Μπάιρον απάντησε με μια σατιρική σύνθεση με τίτλο *Άγγλοι βάρδοι και Σκοτσέζοι κριτικοί* (1809) που προκάλεσε αντιδράσεις και το έργο έγινε ανάρπαστο (πέντε εκδόσεις σε λίγους μήνες). Έτσι έγινε γνωστός και καταξιώθηκε στη συνείδηση του κοινού τόσο, που έγινε μόδα ο καθένας να θέλει να βρεθεί στο στόχαστρο της πέννας του Μπάιρον ώστε να ακουστεί το όνομά του.

Από τη στιγμή που κληρονόμησε την περιουσία και τον τίτλο του σπούδασε σε μερικά από τα καλύτερα σχολεία της εποχής στην Αγγλία: Το Ντάλγουιτς για τη βασική εκπαίδευση (1799-1801), το Χάρου για τις γυμνασιακές του σπουδές (1801-1805), όπου άρχισε να διαφαίνεται το ποιητικό του ταλέντο, και το πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ. Τελειώνοντας τις σπουδές του και, κατά τη συνήθεια των νεαρών αριστοκρατών να περιοδεύουν ανά τον κόσμο για να πλουτίσουν τις εμπειρίες τους, ο Μπάιρον ξεκινάει σε ηλικία είκοσι ενός ετών το πρώτο μεγάλο ταξίδι του στην Ευρώπη και την Ανατολή.

Αφού δανείστηκε ένα σοβαρό ποσόν –γιατί τα δικά του κληρονομημένα χρήματα είχαν σχεδόν εξαντληθεί–, ξεκίνησε για τη Λισαβόνα και κατόπιν, περνώντας το Γιβραλτάρ, έφτασε στη Μάλτα και αποκεί αναχώρησε για τα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που τότε συγκινούσε πολύ τους Ευρωπαίους περιηγητές. Έφτασε στην Πρέβεζα και αποκεί ταξίδεψε στα Γιάννενα και στο Τεπελένι, όπου συναντήθηκε με τον Αλή Πασά. Κατόπιν κατέβηκε στην Πάτρα και ύστερα, πηγαίνοντας για τους Δελφούς, πέρασε από το Μεσολόγγι. Από τη Λιβαδειά κατέβηκε στη Θήβα και έφτασε στην Αθήνα τα Χριστούγεννα του 1809, όπου φιλοξενήθηκε στο σπίτι του προξένου της Αγγλίας και της Θεοδώρας Μακρή, για τη μικρότερη

από τις τρεις κόρες της οποίας, την Τερέζα, έγραψε ένα από τα λυρικότερα και ωραιότερα ποιήματά του, με τίτλο «Κόρη των Αθηνών». Κατά τη διάρκεια μιας επίσκεψής του στο Σούνιο εμπνεύστηκε το άλλο εξίσου περίφημο ποίημά του, «Τα νησιά της Ελλάδας», που το ενέταξε αργότερα στη σύνθεσή του *Δον Ζουάν*. Στο ίδιο εκείνο χρονικό διάστημα της διαμονής του στην Αθήνα, που διήρκεσε συνολικά δέκα εβδομάδες, έγραψε ένα μεγάλο μέρος της περίφημης ποιητικής σύνθεσής του *Τσαίδινη Χάροδντ*.³ Από την Αθήνα ξεκίνησε ένα ταξίδι προς Ανατολάς και, αφού επισκέφθηκε τη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη μέσα σε ένα δίμηνο, επέστρεψε και διέμεινε στο τότε μοναστήρι των φραγκισκανών μοναχών (καπουτσιών), δίπλα στο μνημείο του Λυσικράτη. Έζησε στην Αθήνα δέκα ολόκληρους μήνες, κάνοντας ενδιάμεσα εκδρομές κυρίως στην Πελοπόννησο.

Το 1811 αναχώρησε για την Αγγλία όπου πληροφορήθηκε τον θάνατο της μητέρας του. Τότε ακριβώς εξέδωσε το θαυμάσιο πόνημά του *Τσαίδινη Χάροδντ* και ακολούθησαν μια σειρά από ποιήματα εμπνευσμένα από το πρόσφατο ταξίδι του στην Ανατολή, όπως τα «Γκιαούρ», «Κουρσάρος» και «Νύμφη της Αβύδου». Το 1815 παντρεύτηκε την Άννα-Ισαβέλλα (Αναμπέλλα) Μίλμπανκ, από την οποία απέκτησε μια κόρη, την Άντα, που υπήρξε σπουδαία μαθηματικός. Όμως μέσα σε έναν χρόνο χώρισε και, δεδομένου ότι το γεγονός δημιούργησε άφθονα δυσμενή σχόλια στους λεγόμενους «κοσμικούς κύκλους» της αγγλικής πρωτεύουσας σε συνδυασμό με διάφορες άλλες φήμες για το άτομό του, ο ποιητής αποφάσισε να αυτοεξοριστεί και να ζήσει στην Ευρώπη. Αρχικά πήγε στη Γενεύη και στα τέλη του 1816 έφτασε στη Βενετία, όπου και εγκαταστάθηκε. Την εποχή εκείνη βρισκόταν στο μεσουράνημα της ποιητικής ακμής του. Τα βιβλία του, έχοντας σημειώσει εξαιρετική εκδοτική επιτυχία, τον κατέτασσαν στην πρωτοπορία της πνευματικής επικαιρότητας. Σπου-

δαία έργα που έγραψε την εποχή που έζησε στην Ιταλία είναι ο *Μάνφρενι*, η *Προφητεία του Δάντη*, το *Όνειρο*, η τραγωδία *Μαρίνος Φαδδιέρι* το ιστορικό δράμα *Σαρδανάπαδος*, ο *Κάνν*, ο *Δον Ζουάν* (του οποίου ήρωας, κατά βάθος, είναι ο ίδιος ο ποιητής), το *Όραμα της κρίσης* κ.ά.

Με το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 ο Μπίρρον ήρθε σε επαφή με ορισμένους από τους παράγοντές της και κυρίως τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο. Αυτός που ουσιαστικά τον επηρέασε να ασχοληθεί ενεργά με την Ελληνική Επανάσταση ήταν ο φίλος του ποιητής Πέρου Σέλλεϋ. Συζητώντας με όλους αυτούς τους ανθρώπους και σκεπτόμενος πάνω στις πληροφορίες που έρχονταν από την Ελλάδα, σιγά σιγά γεννήθηκε στο μυαλό του η ιδέα να κατέβει στην Ελλάδα και να βοηθήσει στον αγώνα για τη λευτεριά της. Αφού έγινε μέλος του Φιλελληνικού Κομιτάτου του Λονδίνου, μιας επιτροπής Άγγλων φιλελλήνων, και κατόπιν πολλών σκέψεων, πήρε τελικά την απόφαση. Ναύλωσε το μπρίκι⁴ *Ηρακλής*, το φόρτωσε πολεμοφόδια και άλλα απαραίτητα και ξεκίνησε τον Ιούλιο του 1823 από τη Γένοβα της Ιταλίας. Έπειτα από δεκαοκτώ ημέρες αποβίβαστηκε στο Αργοστόλι της Κεφαλονιάς απ' όπου, μετά από έξι μήνες (Δεκέμβριος 1823), αναχώρησε για το Μεσολόγγι. Το περιπετειώδες αυτό ταξίδι έληξε με την αποβίβασή του στην πόλη στις 5 Ιανουαρίου 1824. Βλέποντας πως το υγρό κλίμα της περιοχής βλάπτει την υγεία του, οι γιατροί του τον συμβούλευσαν να φύγει, όμως αυτός τους είπε: «Όσο στέκομαι ορθός στα πόδια μου έχω χρέος να μείνω και να αγωνιστώ πιστά. Αυτή η υπόθεση αξίζει εκατομμύρια ανθρώπους σαν κι εμένα». Δυστυχώς οι γιατροί δικαιώθηκαν. Πράγματι, οι κακουχίες της διαμονής του καταπόντισαν ακόμα περισσότερο την ήδη κλονισμένη υγεία του με αποτέλεσμα να πεθάνει, στις 19 Απριλίου 1824, στις έξι το απόγευμα.

Στις 22 Απριλίου έγινε η κηδεία του στο Μεσολόγγι και στις 9 Ιουλίου το ταριχευμένο σώμα του μεταφέρθηκε στο Λονδίνο με το πλοίο *Φλώριδα*, που είχε έρθει στην Ελλάδα φέρνοντας την πρώτη δόση του εθνικού δανείου για το οποίο είχε καταβάλει μεγάλη προσπάθεια ο Μπαίρον, όντας ένας εκ των διαχειριστών του. Ο ενταφιασμός του έγινε στο κοιμητήριο του Χάκναλ Τόργκαρντ και στον τάφο του μπήκε η εξής επιγραφή:

Εδώ βρίσκονται τα δείψανα του Τζορτζ Γκόρντον Νόελ Μπαίρον, συγγραφέα του Προσκυνήματος του Τσάιλντ Χάρολντ, που πέθανε στο Μεσολόγγι της Δυτικής Ελλάδος στις 19 Απριλίου 1824, στην ηρωική του προσπάθεια να ανακτήσει η χώρα αυτή την παλαιά της ελευθερία και δόξα.

